

Lauantai 6.7.2013
Iltaseurat 18:30
Liisa Niska

”Kristuksen veri, sinun puolestasi vuodatettu.”

Ehtoollisen jakajan sanat kuulostavat itsestään selviltä, tuhanteen kertaan lausutuilta. Hänelle ne ehkä sitä ovatkin.

Ajatus, että joku on kuollut puolestani väkivaltaisen kuoleman, on vastenmielinen. Se on kristinuskon opinkappaleista vaikeimmin lähestyttävä ja ehkä myös syy siihen, että niin moni vierastaa tätä uskoa.

En halua, että kenenkään veri vuotaa minun puolestani. Silloinhan olen syyllinen kuolemaan, vaikka en ole surmannut ketään.

Syy ja seuraus, rikos ja rangaistus, loukkaus ja takaisin sanominen, vääritys ja oikeuden palauttaminen. Tällaiset vastinparit ovat ihmisille tärkeitä. Niissä on oikeudentuntomme pohja.

Rikoksen ja rangaistuksen kysymyksiin uppoudutaan jo hiekkalaatikkolla. ”Löin sitä, koska se vei minulta lapion.”

Jo häkellyttävän nuorella iällä ihminen osaa perustella tekonsa syyn ja seurauksen lakeihin vedoten. Minulla oli oikeus ja ehkä jopa velvollisuus tehdä niin kuin tein, koska olosuhteet olivat sellaiset.

Halu rangaista ja kostaa on hyvin inhimillinen. Paha on ansainnut palkkansa ja viaton uhri hyvityksen. Syyn ja seurauksen laki miellyttää sekä järkeä että tunteita.

Jeesuksen moraalinen opetus taas on vaativaa äärimmäisyyteen asti. Siinä mitkään syyt eivät kelpaa. Olosuhteet eivät oikeuta toisen ihmisen satuttamiseen. Pahalle ei saisi edes tehdä vastarintaa.

Vanajan vankilan johtaja **Kaisa Tammi-Moilanen** sanoi keväällä julkaistussa haastattelussaan, että vankeutta määrätään, jotta me saisimme kostomme.

Hän muistuttaa, ettei vankila tee kenestäkään parempaa ihmistä. Vankeus tuottaa kyllä kärsimystä, mutta kärsimys ei valmenna yhteiskuntakelpoiseen elämään.

Vankilanjohtajan lausunto herätti närkästystä. Siinä kun annetaan ymmärtää, että oikeuden toteutumista ja vankien kuntouttamista varten rakennetun rangaistusjärjestelmän taustalla on jotakin niin halpamaista kuin halu kostaa.

Ehkä niin on, mutta uskon, että vankeutta määrätään myös siksi, että me muurien ulkopuolelle jääneet saisimme pitää järkemme. Me tahdomme nähdä, että pahoilla teoilla on pahoja

seurauksia.

Haluamme säilyttää kuvan maailmasta, jossa oikeus toteutuu. Joskus sen hinta on kova. Syy ja seurauksen laki ei vangitse pelkästään rikoksen tekijöitä. Se sitoo myös uhrin odottamaan itselleen oikeutta ja hyvitystä. Kokonaisia ihmiselämiä eletään sovittamattomien vääryyksien muistoja kantaen.

Loukattu oikeudentunto on voima, jota ei pidä väheksyä. Se saa meidät toivomaan kärsimystä muille ja usein myös aiheuttamaan sitä. Ehkä vankeutta määrätään siksin, että me saisimme kostomme ilman verenvuodatusta.

Viattoman veren emme kuitenkaan tahdo vuotavan. Viattoman uhraaminen on mielettömyys, jota kavahdetaan. Ehkä siksi kuva ristiinnaulitusta Jeesuksesta on niin häiritsevää, kun sitä tarkemmin katsoo.

Ennen kuolemaansa Jeesus puhui opetuslapsilleen uhrista, joka hänestä pian tulisi. Hän pyysi seuraajiaan muistamaan hänet, hänen ruumiinsa ja verensä. Tätä kehotusta noudattaen minäkin olen osallinen kuolemasta, jota en tahtonut, ja jota en ymmärrä.

Sen ymmärrän, ettei ehtoollinen muistuta meitä oikeudesta, joka toteutui, vaan vääryydestä, joka jätettiin tuomitsematta. Syyllisiä ei rangaistu, eikä uhrin omaisille maksettu korvauksia.

Äärimmäiset olosuhteet eivät vieneet Jeesukselta hänen ehdottomuuttaan siinä, että toisia ihmisiä tulee kohdella myötätuntoisesti ja hyvin. Vielä ristilläkin hän rukoili surmaajilleen anteeksiantoa.

Hiljainen suostuminen huutaavaan vääryyteen ja siitä rakennettu sovitus on mielettömyys ja mysteeri, joka pilkkaa inhimillistä käsitystä oikeudesta. Kärsimysnäytelmä, joka on kuin luotu herättämään katkeruutta ja kostonhalua, kääntyykin sovituksen teoksi ja kärsijän voitoksi.

Ristinuhri näyttää tietä ulos rankaisemisen ja koston kierteestä, johon halu saada oikeutta meidät helposti vie. Se tarjoaa armahdusta syyllisille ja uuden alun mahdollisuutta myös niille uhreille, jotka oikeutta eivät koskaan saaneet.